

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/25, p. 83-98

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12062>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Günseli YILDIRIM –
Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ

This article was checked by iThenticate.

ORTAOKULLARDA ÖRGÜTSEL GÖZETLEME FAALİYETLERİ*

Ali AKSU** - Alim Evren YILMAZ*** - Aslı YURTTAŞ****

ÖZET

Örgütsel gözetleme kâr amacı güden işletmelerde, gelişen teknolojiyle birlikte bir izleme faaliyetine dönüşürken eğitim kurumlarında daha çok performansın ve davranışın üst tarafından farklı yol ve yöntemlerle sürekli kontrolünü ve takibini içeren faaliyetler şeklinde kendini göstermektedir. Öğretimin izlenmesi literatürde yaygın olan bir kavram olsa da öğretmenin gözetlenmesi yeni bir kavramdır. Bu çalışmada, ortaokul öğretmenlerinin okullarda “gözetleme” faaliyetlerinin ne düzeyde ve ne gibi amaçlarla gerçekleştiğine yönelik görüşlerinin tespit edilmesi ve bu görüşler doğrultusunda okullarda gözetleme faaliyetlerinin boyutlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması uygun görülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Gözetleme faaliyetlerindeki çeşitli durumları temsil eden faktörlerin okul başarısı ve okul büyüklüğü olabileceği düşünülmüştür. Bu düşünce ile İzmir ili Buca ilçesinde bulunan ortaokulların 2013-2014 eğitim-öğretim yılı TEOG başarı sıralamaları ile öğrenci sayıları eşleştirilerek, Üst Başarı Grubu – Büyük Okul; Üst Başarı Grubu – Küçük Okul; Alt Başarı Grubu – Büyük Okul; Alt Başarı Grubu – Küçük Okul grupları oluşturulmuştur. Çalışma her bir gruptan bir okul olmak üzere toplam dört okulda her okuldan dört öğretmen görüşüne dayandırılarak toplam 16 kişi ile yapılmıştır. Görüşmeler 4- 12 Mayıs 2015 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Elde edilen notlar aslına sadık kalınarak önce Microsoft Office Word’ e aktratılmış, daha sonra Maxqda 11.0 nitel veri analizi programında incelenmiştir. Araştırma sonucunda gözetleme faaliyetlerini açıklayan “gözetlemenin amaçları”, “gözetleme faaliyetini yapanlar”, “gözetleme metotları”, “gözetleme faaliyetlerinin etkileri” ve “gözetlemeye ihtiyaç olmaması” şeklinde 5 ana temaya ulaşılmıştır. Sonuçlar beş tema üzerindeki değerlendirmeler çerçevesinde tartışılmıştır.

* Bu çalışma 20-22 Mayıs 2015 tarihleri arasında İzmir Selçuk’ ta gerçekleştirilen VII. Uluslararası Denetim Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Prof. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi, Tef. Plan. Eko. El-mek: ali.aksu@deu.edu.tr

*** Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, El-mek: alimevren@yahoo.com.tr

**** Arş. Gör. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, El-mek: asli.orcan@deu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Gözetleme, Okul, Öğretmen Algıları, Nitel Araştırma

ORGANIZATIONAL SURVEILLANCE ACTIVITIES AT SECONDARY SCHOOLS

ABSTRACT

Organizational surveillance turns into a monitoring activity with the developing technology in the profit-oriented institutions whereas it is observed as a set of controlling and checking activities of the top management for educational institutions. It is common to monitor the instruction in the literature, but monitoring teachers is a new concept in the field. This study aims to find out secondary school teachers' opinions concerning the levels of surveillance activities at schools and the purposes of such activities and so to understand the dimensions of surveillance activities at schools. This is a study with a qualitative design which is appropriate for the objectives of the study. The study group was determined according to the maximum variation sampling technique. It was thought that the variation cases that could be influential on surveillance activities are school achievement and school size. With this in mind, all the secondary schools in Buca in Izmir were listed and matched according to their achievements in 2013-2014 TEOG Test and the number of the students studying at these schools and accordingly four groups were formed: crowded schools with high achievement, small schools with high achievement, crowded schools with low achievement and small school with low achievement. Four schools from each group and four teachers from each school were included in the study. So, the data were collected via interviews with 16 teachers in total. First, the data were transferred to the digital platform as a word document and the analysis were done with the help of Maxqda 11.0 software. The findings have revealed that there are five main themes explaining the surveillance activities at schools: "the motivation behind surveillance", "surveillants", "surveillance methods", "the effects of surveillance activities" and "the need for surveillance". The results were discussed in terms of these five themes.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Today, business life is shaped by the age of information we live in. Modern technology which can be identified with the age we are in makes it possible to spread information easily and rapidly. Due to the different work ethics, experience and backgrounds as well as various aims of employees, it has become inevitable for them to be monitored by employers (Chang et al., 2015). Since the Industrial Revolution, the world continues to transform at a rapid pace by evolving technology. As a result, new technologies such as e-mail, global positioning system (GPS) and

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/25

wireless connectivity have significantly altered classical organizational structures, employee and employer relations. Organizational surveillance or workplace monitoring is all about getting information about employees in order to be able to maximize the interests of the enterprises (Erdemir and Koç, 2006: 142). Monitoring includes all business-related information, regardless of purpose. It includes all supervision and controls from the determination of employee premiums to the data records necessary for employee's control (Yılmaz, 2005: 3).

Organizations have different purposes for monitoring their employees ranging from establishing a safe and peaceful work environment to preventing the confidential information of businesses from leaking out (Tekergül, 2010; Taekke, 2011). Effective use of resources, time management, increasing quality and customer satisfaction, ensuring the security of the data and the belongings of the organization, taking measures against viruses and other harmful software, preventing crime, some legal responsibilities and regulations, collecting valid and reliable data during the planning and performance evaluation process can also be considered as significant reasons of workplace surveillance activities. It can also be said that organizations believe that they are in agreement with the interests of these reasons and that they have contributed significantly to their continuity and development (Cozzetto D. A. ; T. B. Pedeliski, ctd: Erdemir and Çelikleş, 2006).

Observation of teaching is a common concept in the literature; however, surveillance of the teacher is a new concept. Although the monitoring of teachers through the monitoring of instruction is widely practiced as part of the inspection and supervision, the observation of teachers has become a part of the accountability culture. Success levels in nation-wide examinations, regular school exam results and inspection reports have expanded as criteria used in the evaluation of teachers.

Method

The aim of this study is to determine the surveillance activities in the secondary schools. Therefore, the views of secondary school teachers were gathered. Although the researchers who study on the workplace monitoring claims the monitoring process is quite physical and concrete, once the effects of the monitoring scrutinized it is revealed that qualitative design is more appropriate than the quantitative methods. Qualitative research methods offer powerful in-depth exploration of all aspects of the subject and strong clues to understanding why and how the social events and phenomena experienced (Yıldırım and Şimşek, 2005).

The population of the study was the teachers of state secondary education schools that are bound to Ministry of National Education in Turkey. The study group was determined by using the maximum diversity sampling technique. Maximum diversity helps us to understand the research problem in an in-depth and multidimensional way by providing richer data than in normal situations (Glesne, 2013, Yildirim and Simsek, 2005). For this purpose, secondary schools located in Buca province of İzmir were listed on the basis of official exams (TEOG) success rankings of 2013-2014 conducted by the Ministry of National Education. Listed schools are High-success Group - Large School; High-success Group -

Turkish Studies

Small School; Low-Success Group - Large School; Low-Success Group - Small School. The criterion for the Small School is the population 500 students or less and the criterion for the large school is 1000 students or more have been accepted. Teachers who work in a total of four schools representing the various situations identified were included in the survey. In this context, the data gathering process was ended with a total of 16 interviewers by interviewing 4 teachers from each school.

Data Collection and Analysis

The use of the interview method was deemed appropriate since the source of the research data constituted teacher opinions that served in secondary schools. The expert opinion on the concept of "organizational surveillance", since it is a subject that has been studied for the first time in the field of educational sciences, was unable to be taken. A pilot interview was held with three teachers from different branches working at the state secondary schools of İzmir in order to determine the openness of the questions and the nature of the answers given to the questions using the prepared interview form.

Findings

As a result of content analysis, the five main themes of "surveillance methods", "objectives of surveillance", "surveillance activities", "effects of surveillance" and "no need for surveillance" have been reached in organizational surveillance.

Objectives of the organizational surveillance seems as if it is conducted for security (f = 9) and for teachers to control the entrance / exit times of lessons, which are considered extracurricular activities in the school, at duty sites (f = 8). Surveillance is also conducted in order to examine the course activities in school (f = 5) and the communication skills of teachers (f = 2). The school principals conduct the surveillance activities mostly (f=14) and also it is observed that parents have more surveillance activities in the high-success groups (f = 5) than the low-success groups (f = 2).

Using the security cameras is the most common surveillance method (f=16); furthermore, eavesdropping is also stated as one of the surveillance methods (f=3). The participants who believe the monitoring activities have positive effects on their job (f=6) are less than the ones who believe they have negative effects (f=10). The majority of the participants (f=10) claimed that there is no need for the surveillance at schools.

Results and Suggestion

Five main themes have been reached to explain surveillance at schools, which are namely "objectives of surveillance", "surveillance activities", "surveillance methods", "the effects of surveillance activities" and "no need for surveillance." Surveillance activities at schools are generally seen to be for security purposes. In order to increase the safety of students from preschool to university (Monahan and Torres 2009), the routine behaviors of students are observed (Hirschfield, 2009).

Turkish Studies

According to the teachers' view, it is observed that the control of the course activities is frequently done by parents. This has attracted the attention of researchers and why the parents do the surveillance activities has been questioned. The fact that teachers routinely perform their work in a closed class environment puts them in a difficult position to be viewed by managers and parents. However, parents have found various ways to open these closed doors and watch over their teachers. The most important of these is the following teachers through social networks, obtaining informal information from students, associations, managers, and other parents.

Mostly cameras are used as surveillance means at schools. Principals have the control of the cameras. Surveillance activities at the school are mostly conducted by principals. However, surveillance activities are also being carried out by the parents at the high-success schools. Participants also noted that they identified surveillance activities as a necessity, and there was no need for surveillance activities in their schools.

Keywords: Organizational Surveillance, School, Teacher Perceptions, Qualitative Research

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Sanayi Devriminden bu yana dünya, gelişen teknoloji tarafından büyük bir hızla şekillenmeye devam etmektedir. Buna bağlı olarak E-posta, GPS (global positioning system) ve kablosuz bağlantı gibi yeni teknolojiler klasik örgüt yapılarını, çalışan ve işveren ilişkilerini önemli ölçüde değiştirmiştir. Günümüzde iş hayatı, içinde yaşadığımız bilgi çağı tarafından şekillenmektedir. İçinde bulunduğumuz çağ ile özdeşleşen modern teknoloji, bilginin kolaylıkla ve hızla yayılmasını mümkün kılmaktadır. Çalışanların farklı iş ahlakları, bilgi birikimleri ve amaçları olmasından dolayı onların işverenler tarafından izlenmeleri de kaçınılmaz hale gelmiştir (Chang vd., 2015). Bu sebeple işverenler çalışanlarının bilgi paylaşımlarını kontrol altına almak istemektedirler (Tınaztepe vd., 2012). Örgütlerin yaklaşık üçte ikisinin bilgisayar, e-posta ya da video kamera gibi teknolojik imkanlardan yararlanarak personel/işyeri gözetleme faaliyetlerinde bulunmaktadır (Spitzmüller ve Stanton, 2006).

İşyeri izleme, işletmelerin amaçları doğrultusunda ve çıkarlarını maksimize edebilmek için, çalışanları hakkında bilgi edinme çalışmalarının tamamıdır (Erdemir ve Koç, 2006: 142). İzleme, amaç gözetmeksizin işle ilgili toplanan tüm bilgileri içerir. Çalışanların primlerinin belirlenmesinden, onların kontrol edilebilmesi için gerekli olan envanter kayıtlarına kadar tüm kontrolleri kapsar (Yılmaz, 2005: 3).

Örgütsel gözetleme, yöneticilerin çalışanları denetleme ve yönetme amacıyla gerçekleştirdikleri nezaret veya yönetsel kontrol faaliyeti (Erdemir ve Koç, 2009), örgütlerin amaçları doğrultusunda ve çıkarlarını maksimize edebilmek için, çalışanları hakkında bilgi edinme çalışmalarının tamamıdır (Erdemir ve Koç, 2006, Akt. Arkun, 2011). Elektronik gözetleme işverenlere birey ve grup düzeyinde daha kapsamlı ve kesin performans bilgileri sunmakta, ayrıca öznellik ve taraf tutma gibi değerlendirme sürecini olumsuz etkileyebilecek faktörleri de engellemektedir. E-gözetleme, geleneksel gözetleme yöntemlerinden farklı olarak işveren ya da başka bir yöneticinin olmadığı durumlarda da gözetleme faaliyetlerinin devam etmesini mümkün kılmaktadır (Watson, 2008). Bu bilgi edinme faaliyetleri farklı kurumlarda farklı şekillerde görülür. Örgütsel gözetleme kâr amacı güden işletmelerde, gelişen teknolojiyle birlikte bir izleme faaliyetine

dönüşürken (Erdemir ve Koç, 2009) eğitim kurumlarında daha çok performansın ve davranışın üst tarafından farklı yol ve yöntemlerle sürekli kontrolünü ve takibini içeren faaliyetler şeklinde kendini göstermektedir. Bu faaliyetler performansın kendisinin gözetlenmesi, görevle doğrudan ilişkisi olmayan davranışların gözetlenmesi ve gizli gözetleme şeklinde alt boyutlara ayrılmıştır.

Foucault'un Panopticon hapishanesi, izleme ve gözetleme kavramlarının etkilerinin açıklanmasında sıklıkla kullanılan metaforlardan birisidir. Panopticon'da tüm hücreleri görebilen merkezi bir kule vardır; ancak, mahkumlar kendilerinin gözetlenip gözetlenmediklerini asla bilememektedirler. Foucault, Panopticon' un mahkumlar üzerinde yarattığı bu etkinin bir nevi disiplin işlevi taşıdığını savunmaktadır ve bunun en iyi yönetim modeli olduğunu ileri sürmektedir. Çünkü bu sayede çalışanlar sürekli yetkili birilerinin kendilerini takip ettiğini düşünecekler ve davranışlarını kontrol edeceklerdir. Aslında tüm bu yapıların arkasında karşılıklı güven eksikliği yatmaktadır (Holland vd., 2015).

Örgütlerin çalışanlarını gözetleme faaliyetinde bulunmalarının sebepleri işletmelerin gizli bilgilerinin dışarıya sızmasını engellemekten güvenli ve huzurlu bir iş ortamı sağlamaya kadar geniş bir çerçeve oluşturmaktadır (Tekergül, 2010; Taekke, 2011). Örgütün kaynaklarını verimli bir biçimde kullanmak, zaman yönetimi, kaliteyi ve müşteri memnuniyetini arttırmak, örgüte ait veri ve eşyanın güven ve emniyetini sağlamak, virüs ve diğer zararlı yazılımlara karşı tedbir almak, suç işlenmesini engellemek, bazı yasal sorumluluklar ve düzenlemeler, planlama ve performans değerlendirme sürecinde geçerli ve güvenilir bilgi toplama da iş yeri gözetleme faaliyetlerinin önemli sebepleri olarak sayılabilir. Örgütlerin bu sebeplerin çıkarları ile uyduğuna ve devamlılık ve gelişimlerine önemli katkı sağladığına inandıkları da söylenebilir (Cozzetto D. A.; T. B. Pedeliski; akt: Erdemir ve Çelikaş, 2006).

Öğretimin izlenmesi literatürde yaygın olan bir kavram olsa da öğretmenin gözetlenmesi yeni bir kavramdır. Öğretimin izlenmesi yoluyla öğretmenlerin izlenmesi, denetimin bir parçası olarak yaygın olarak yapılmasına rağmen, öğretmenlerin gözetlenmesi hesap verebilirlik kültürünün bir parçası haline gelmiştir. Ulusal sınavlardaki başarı düzeyleri, yıl içi sınav sonuçları ve denetim raporları öğretmenlerin değerlendirilmesinde kullanılan ölçütler olarak genişlemiştir. Bu durum öğretmenlerin kendilerini ve okullarını sonuç ve performans açısından yargılama ile karşı karşıya bırakmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

İlgili literatür tarandığında görüyoruz ki Örgütsel Gözetleme kavramının elektronik izleme boyutu üzerine yapılan araştırma ve tanımlamalar İşletme Anabilim Dalı ve Psikoloji Anabilim Dalı'nda, daha çok kâr amacı güden kurumlar üzerine yapılan tez çalışmaları (Arkun, 2011; Watson, 2008) ve yayınlanan makalelerden (Erdemir ve Koç, 2006; Erdemir ve Koç 2009) ibarettir. Buna karşılık; kamu kurumları, kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşları ve eğitim kurumlarında gerçekleşen örgütsel gözetleme faaliyetlerinin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Araştırma bu açıdan önemli görülmektedir. Yurtdışı alan yazınında okullardaki gözetleme faaliyetlerini, öğrencilerin davranışlarını onların güvenliği adına kontrol etmek, izlemek açısından incelenmektedir (Taylor, 2013). Bu araştırmanın amacı Millî Eğitim Bakanlığı' na bağlı devlet okullarında personel öğretmenleri temel alan örgütsel gözetleme faaliyetlerinin olup olmadığını ve bu faaliyetlerin hangi amaçlarla ve nasıl yapıldığı konusunu irdelemektir.

2. YÖNTEM (METHOD)

Çalışmada okullarda gözetleme faaliyetlerinin belirlenmesi için ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Gözetleme kavramını araştıran yazarların bu kavramın sosyal ve psikolojik sonuçları üzerinde durması ve her ne kadar gözetleme faaliyetleri somut ve fiziksel yapıda

olsa da etkilerinin niceliksel olmaktan çok niteliksel bir yapı göstermesi nedeniyle kavramın nitel analiz yöntemleri kullanılarak incelenmesi uygun görülmüştür. Nitel araştırma yöntemleri konunun tüm boyutlarına ilişkin derinlemesine araştırma olanağı sunan ve sosyal olay ve olguların neden ve nasıl yaşandıklarının anlaşılmasına yönelik güçlü ipuçları sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

2.1. Çalışma Grubunun Belirlenmesi

Araştırmanın çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik normal durumlara göre daha zengin veri ortaya koyarak ve araştırma problemini derinlemesine ve çok boyutlu bir biçimde anlamamıza yardımcı olmaktadır (Glesne, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Görüşmecilerin seçiminde, gözetleme faaliyetlerinin yoğun ve az olacağı düşünülen okulların temsil edilmesi hedeflenmiştir. Gözetleme faaliyetlerinin sıklığının yordayıcısı olarak, okul başarısı ve okul büyüklüğü ele alınmıştır. Bu amaçla İzmir ili Buca ilçesinde bulunan ortaokullar, MEB verilerine dayanarak 2013-2014 yılı TEOG başarı sıralamaları baz alınarak listelenmiştir. Listede yer alan okullar: Üst Başarı Grubu – Büyük Okul; Üst Başarı Grubu – Küçük Okul; Alt Başarı Grubu – Büyük Okul; Alt Başarı Grubu – Küçük Okul özellikleri baz alınarak sıralanmıştır. Büyük okul için 1000 ve üzeri öğrenci sayısı, küçük okul için ise 500 ve altı öğrenci sayısı ölçütü aranmıştır. Belirlenen çeşitli durumları ifade eden toplam dört okulda görev yapan öğretmenler araştırmaya dahil edilmiştir. Bu kapsamda her okuldan 4 öğretmen ile görüşülerek veri toplama süreci toplam 16 görüşmeci ile sonlandırılmıştır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin kaynağını ortaokullarda görev yapan öğretmen görüşleri oluşturduğundan görüşme yönteminin kullanılması uygun görülmüştür. Görüşme formunun hazırlanmasında alanyazın taraması yapılarak örgütsel gözetlemeye ilişkin güçlü bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Görüşme formunda yer alması düşünülen maddeler listelenmiş, 3 sorudan oluşan taslak form oluşturulmuştur. Eğitim bilimleri alanında ilk defa çalışılan bir konu olan “örgütsel gözetleme” kavramına ilişkin uzman görüşü alınamamıştır. Bu nedenle araştırmacıların sorular üzerinde görüş birliğine varması ve ölçme değerlendirme alanında uzman görüşü alınması uygun görülmüştür.

Görüşme formunda yer alan soruların, görüşmeciler tarafından açık ve net bir şekilde anlaşılması görüşmenin etkili olmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu nedenle, taslak görüşme formunda yer alan soruların dil bilgisi hatalarının düzeltilmesi için uzman görüşüne başvurulmuştur. Düzenlenen görüşme formu kullanılarak soruların açıklığının ve sorulara verilen cevapların niteliğinin belirlenmesi amacıyla İzmir ili resmi ortaokullarında görev yapan farklı branştan üç öğretmen ile pilot görüşme yapılmıştır. Görüşmeler ses kaydına alınmış ve her biri ortalama 19 dakika sürmüştür. Pilot görüşmenin sonucunda katılımcıların gözetleme kavramının kullanılmasından rahatsız oldukları, sorularda gözetleme kavramı kullanılmadan önce, farklı meslek gruplarında gözetlemeyi ifade eden durumların açıklanmasının uygun olacağı sonucuna varılmıştır. Alanyazında örgütsel gözetleme kavramı daha çok patron ya da yöneticinin çalışanını işyerinde izlemesi olarak tanımlansa da, görüşmeden alınan bilgilere göre öğretmenlerin veliler tarafından gözetlenmesi de sorulara eklenmiştir.

Görüşme esnasında kullanılacak görüşme formunda şu sorular yer almaktadır.

1. İşyerinizdeki gözetleme faaliyetlerinin amaçları nelerdir?

Sonda 1. Bahsettiğiniz amaçlar dışında kullanıldığını hissediyor musunuz?

2. İşyerinizdeki gözetleme faaliyetleri kimler tarafından gerçekleştiriliyor?

Sonda 1. Velilerin çalışmalarınızı takip ettiğini, sizi gözetlediklerini düşünüyor musunuz?

Turkish Studies

3. İşyerinizdeki gözetleme faaliyetlerinin yöntemleri/metotları nelerdir?

Sonda 1. Bu yöntemlerin amaca uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

4. Gözetleme faaliyetlerinin size ve iş ortamınıza etkileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Sonda 1. İş yerinizdeki performansınıza, motivasyonunuza nasıl etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?

Sonda 2. Gözetleme faaliyetleri gerekli midir?

Görüşmeler 4- 12 Mayıs 2015 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Ses kaydı için izin alınmadığı için görüşme boyunca not tutulmuştur. Elde edilen notlar aslına sadık kalınarak önce Microsoft Office Word' e aktratılmış, daha sonra Maxqda 11.0 nitel veri analizi programında incelenmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Nitel analiz programları, araştırmacı yerine analiz yapmak yerine araştırmacının verileri organize etmesine yardımcı olmaktadır. Böylelikle bu programlar, sistematik bilgi oluşturma sürecini hızlandırmaktadır. Bu çalışmada, verilerde; arama, işaretleme, bağlantı kurma, verileri düzenleme, düşünceler arasındaki örüntüleri belirlemek amacıyla Maxqda 10.1 veri analiz programı kullanılmıştır. Nitel analizin yapılmasında ve analiz sonuçlarının sunulmasında, Goldberg & Katherine R. Allen (2015) tarafından açıklanan basamaklar uygulanmıştır. Analizin başında, öncelikli olarak tüm veriler satır satır incelenerek, ilk kodlar oluşturulmuştur. Örneğin, ilk aşamada gözetleme faaliyetlerinde “kamera kullanımı”, “fiziksel takip”, “sınıf kapılarının dinlenmesi” gibi görüşler kategori olarak kodlanmıştır. Bu kodlardan yola çıkılarak bütünlük oluşturan kategorilerden “gözetleme yöntemleri” temasına ulaşılmıştır.

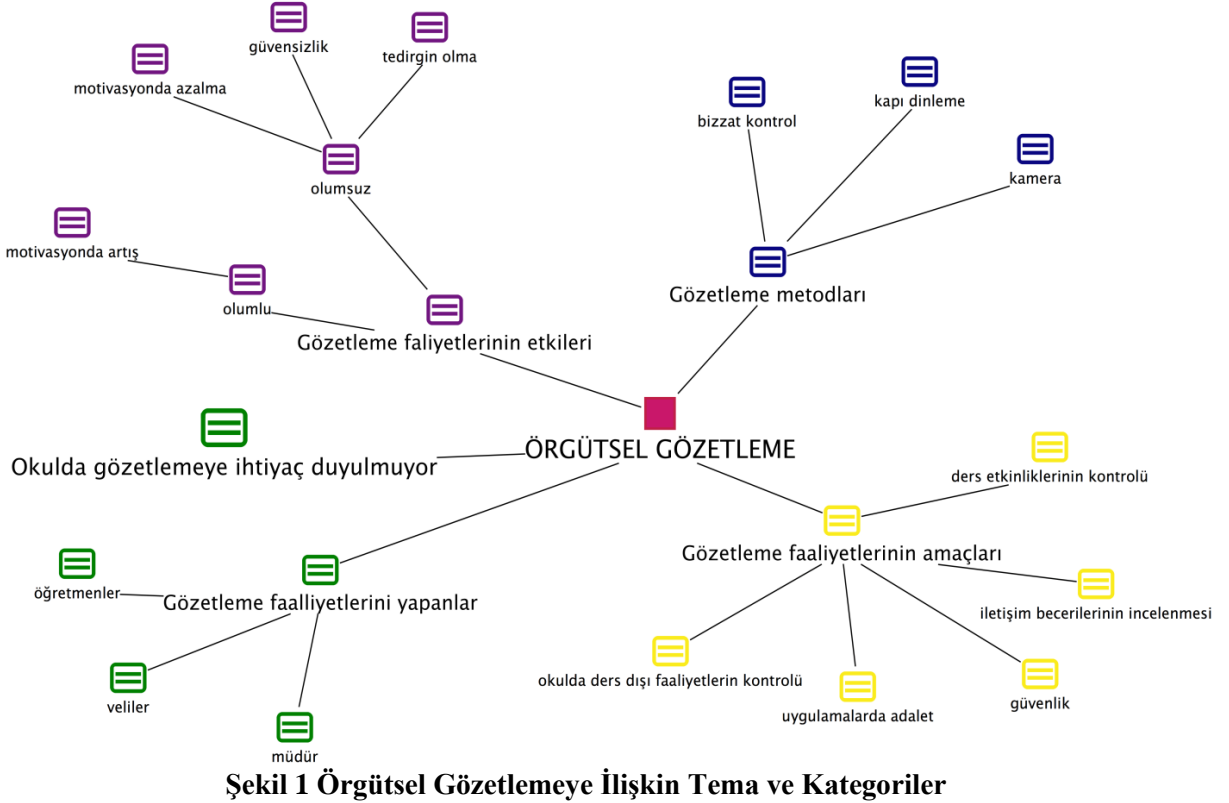
2.4. Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak üzere, Burs (1989) tarafından ifade edilen kriterler yerine getirilmeye çalışılmıştır. Bu kriterler; çalışmanın inandırıcılığını ifade eden açıklamalardaki canlılık, veriler ile çalışma hipotezlerinin elde edilip edilemeyeceğinin göstergesi olan analitik yaklaşım, verilerin araştırılan olgu ile olan ilgisi ve metodolojik uyumu olarak ifade edilmektedir. Kategorileri ve temaları en iyi açıklayan görüşler, okuyucuya orda olma duygusunu yansıtmak ve güçlü kanıt sağlamak amacıyla tırnak içine alınarak ve italik yazılarak vurgulanmıştır. Bulgular ve yorum bir arada verilerek, araştırılan olgu ile uyumu ifade edilmeye çalışılmıştır. Dış güvenilirlik kavramı araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda tekrarlandığında benzer sonuçlar vermesi ile ilgilidir. Bu amaçla araştırmanın yapıldığı çalışma grubunun özellikleri, araştırmanın sınırları, yöntemi, çalışma grubunun belirlenmesi ve verilerin analiz basamakları ve çalışmanın yapıldığı tarih açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Veri analizinde araştırmacı güvenilirliğini sağlamak üzere veriler aynı araştırmacı tarafından iki defa programa aktararak uyum yüzdesi sağlanmıştır. Araştırmacının oluşturduğu tema ve kategoriler, başka bir araştırmacı tarafından incelenmiş, görüş birliği sağlanmıştır. Araştırmanın geçerliğinin sağlanmasında Miles ve Huberman (1994) tarafından belirlenen kriterler göz önünde bulundurularak önlemler alınmıştır. Araştırmanın geçerliğini sağlamak üzere; araştırma soruları güçlü bir kavramsal çerçeve oluşturulduktan sonra araştırmacılar tarafından tekrar tekrar incelenmiş ve ölçme değerlendirme uzmanından görüş alınmıştır. Soruların araştırma konusunu oluşturan ortaokullardaki gözetleme faaliyetlerini tespit etmeye ve yordamaya olanak sağladığı, yapılan pilot görüşmeler sonucunda belirlenmiştir. Elde edilen bulguların bir bütün oluşturduğu görülmüştür.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Yapılan içerik analizi sonucu okullarda örgütsel gözetlemeye ilişkin “gözetleme metotları”, “gözetlemenin amaçları”, “gözetleme faaliyetini yapanlar”, “gözetlemenin etkileri” ve “gözetleme ihtiyacının olmaması” şeklinde 5 ana temaya ulaşılmıştır. Bu temalar ve onları oluşturan alt kategoriler ise şu şekildedir.

4.1. Gözetleme Faaliyetlerinin Amaçları

Örgütsel gözetlemenin amaçlarına ilişkin görüşler, örneklemin özellikleri göz önüne alınarak Tablo 1’de listelenmektedir. Tablo 1’ e göre örgütsel gözetlemenin daha çok güvenlik (f=9) ve öğretmenlerin okuldaki ders dışı faaliyetleri olarak nitelendirilen derse giriş çıkış saatlerinin, nöbet yerlerinde olup olmadıklarının kontrolü (f=8) amacıyla yapıldığı görülmektedir. Okulda ders etkinliklerinin (f=5) ve öğretmenlerin iletişim becerilerinin incelenmesi (f=2) amacıyla da gözetleme yapılmaktadır.

Tablo 1 Gözetleme Amaçları

	İletişim Becerilerinin İncelenmesi (f)	Güvenlik (f)	Uygulamalarda Adalet (f)	Okulda Ders Dışı Faaliyetlerin Kontrolü (f)	Ders Etkinliklerinin Kontrolü (f)
Üst Başarı-Büyük Okul	-	4	-	-	3
Alt Başarı-Küçük Okul	1	1	-	2	1
Üst Başarı-Küçük Okul	-	2	-	2	1
Alt Başarı-Büyük Okul	1	2	1	4	1
Toplam	2	9	1	8	6

Görüşme yapılan öğretmenlerin gözetlemenin amaçlarına ilişkin görüşleri ise şu şekildedir:

Üst Başarı Büyük Okul G3: Okulumuzda güvenlik amaçlı kameralarımız var, kapıda da güvenlik görevlimiz çalışıyor. Ergenlik dönemindeki çocuklarımız çabuk parlayabiliyor, kavga edebiliyor, yanlış davranışlar sergileyebiliyor. Nöbet yerimizde olsak da her zaman bu davranışları göremeyebiliyoruz. Kamera bu durumda önemli bir caydırıcı olabiliyor.

Alt Başarı Küçük Okul G1: Veliler, öğretmenlerin kendileriyle ve çocuklarıyla ilişkilerini ve yaklaşımlarını diğer veli ve öğrencilerinkiyle karşılaştırmak için çocuklarını okula getirdikten sonra hemen ayrılmayıp bir süre koridorda ya da okul bahçesinde bekliyorlar.

Alt Başarı Küçük Okul: Kameraların bir diğer işlevi ise öğretmenlerin derslere ve mesaiye zamanında gelmelerini sağlamak.

Gözetleme faaliyetlerinin hangi amaçla kimler tarafından yapıldığını karşılaştırmak üzere analiz programından elde edilen Tablo 2 incelendiğinde okullarda güvenliğin sağlanması ve ders dışı faaliyetlerinin kontrolü amacıyla gözetleme faaliyetlerinin tamamı müdür tarafından yapıldığı, ancak ders etkinliklerinin kontrolü amacıyla yapılan gözetlemenin ise müdürden (f=2) daha çok veliler (f=4) tarafından yapıldığı görülmektedir. Okullarda örgütsel gözetlemeyi, gözetleme faaliyetlerini yapan kişiler açısından değerlendirdiğimizde karşımıza şu tablo çıkmaktadır.

Tablo 2 Gözetlemenin Amaçları

	Öğretmenler	Veliler	Müdür
İletişim Becerilerinin İncelenmesi	-	1	1
Güvenlik	-	-	9
Uygulamalarda Adalet	1	-	-
Okulda Ders Dışı Faaliyetlerin Kontrolü	-	2	8
Ders Etkinliklerinin Kontrolü	-	4	2

Üst Başarı Küçük Okul: Veliler her gün derste ne işlediğimizi merak ediyorlar. Bazı veliler öğretmenlerin öğrencilere ne anlattığını nasıl anlattığını karşılaştırmak için farklı sınıflardaki öğrencilerin defterlerini topluyor. Yönetime anlatımını beğendiği öğretmenin çocuğunun sınıfına girmesi talebinde bulunuyor.

4.2. Gözetleme Faaliyetlerini Yapanlar

Örgütsel gözetleme faaliyetini yapanlara ilişkin görüşler, örneklemin özellikleri göz önüne alınarak Tablo 3' te listelenmektedir.

Tablo 3 Gözetleme Faaliyetlerini Yapanlar

	Öğretmenler	Veliler	Okul Müdürü
Üst Başarı-Büyük Okul	-	2	4
Alt Başarı- Küçük Okul	-	1	4
Üst Başarı-Küçük Okul	-	3	2
Alt Başarı- Büyük Okul	1	1	4
Toplam	1	7	14

Tablo 3' e göre örgütsel gözetlemenin daha çok müdürler (f=14) tarafından yapılmaktadır. Tablo 3' te Okullarda öğretmenlerin birbirini gözetlediğine ilişkin yalnızca bir görüş bulunmaktadır. Bu konuya ilişkin görüş şu şekildedir.

Alt Başarı Büyük Okul: Öğretmenler özlük haklarını öğrenmek ve gerektiğinde talep edebilmek için okuldaki diğer meslektaşlarını takip ediyorlar. Örneğin, ücretli bir öğretmen bir başka ücretli öğretmeni izleyerek onun nöbet tutmadığını ama kendisine nöbet yazıldığını fark edip, sonrasında mevzuat gereği ücretli öğretmenlere nöbet yazılamayacağını keşfedip kendisinin de nöbetlerden çıkarılmasını talep edebiliyor.

Velilerin üst başarı gruplarında (f= 5), alt başarı gruplarına göre (f=2) gözetleme faaliyetlerini daha çok yaptığı görülmektedir.

4.3. Gözetleme Metotları

Örgütsel gözetleme ile ilgili olarak gözetleme metotlarına ilişkin görüşler incelendiğinde, Tablo 4' te en sık kameralar (f=16), bizzat kontrol edilme (f=4) ve kapı dinlemeleri (f=3) aracılığı ile gözetleme yapıldığı görülmektedir.

Tablo 4 Gözetleme Metotları

	Bizzat Kontrol	Kapı Dinleme	Kamera
Üst Başarı-Büyük Okul	-	1	4
Alt Başarı- Küçük Okul	2	-	4
Üst Başarı-Küçük Okul	-	-	4
Alt Başarı- Büyük Okul	2	2	4

Bizzat kontrol olarak adlandırılan, gözetleme, bulunduğu ortama gitme gibi faaliyetler yalnızca alt başarı gruplarında gerçekleşmektedir. İfade edilen durumlardan yola çıkılarak bu durumun yönetimin sözel uyarılara gerek kalmadan kendini hissettirme, otoritesini belli etme çabası olduğu söylenebilir.

Alt Başarı Küçük Okul G3: İdare giriş çıkış saatlerini nöbet yerinde bulunup bulunmadığımızı öğretmenler odasından çıkışımızı da bizzat görüyor. Kendini hissettirmek istiyor.

Alt Başarı Büyük Okul G2: Bazen okul müdürü bizzat koridorda bekleyerek nöbet yerinde olup olmadığımızı kontrol ediyor. Biz de bu durumu bildiğimizden daha dikkatli oluyoruz.

4.4. Gözetleme Faaliyetlerinin Etkileri

Örgütsel gözetlemeye ilişkin olarak gözetleme faaliyetlerinin etkilerini olumlu (f=6) ve olumsuz (f=10) olarak nitelendiren görüşler bulunmaktadır.

Tablo 5 Gözetleme Faaliyetlerinin Etkileri

	Olumlu	Olumsuz
Üst Başarı-Büyük Okul	1	3
Alt Başarı- Küçük Okul	3	1
Üst Başarı-Küçük Okul	2	2
Alt Başarı- Büyük Okul	-	4
Toplam	6	10

Tablo 5 incelediğinde başarı ya da okul büyüklüğüne ilişkin bir yargı görülmemektedir. Ancak katılımcıların görüşleri incelendiğinde yorum yapmak daha sağlıklı olacaktır. Gözetleme faaliyetlerini olumlu gören katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Alt Başarı Grubu Küçük Okul G1: Gözetlemenin gerekliliği okuldan okula değişir. Çalışma grubunun karakteridir önemli olan. Salla başını al maaşını karakterinde olan öğretmenlerimiz malesef var. Bu öğretmenlerin performanslarının takibi gerekebilir. Bu nedenle gözetlemeyi olumlu görüyorum. Ancak gözetleyen kişi de elde ettiği bilgileri bir tehdit olarak kullanmamalı.

Alt Başarı Grubu Küçük Okul G4: Gözetleme faaliyetlerini olumlu görüyorum. Ancak yetersiz. Hayali bir ideal denetim modeli vardır, allayıp pulladığımız, keşke öyle bir denetim öyle bir gözetleme yaşansa. Bir müdür gözetleme faaliyetlerini etkili bir şekilde yapmalı ancak bunu bir otorite unsuru olarak değil bir takım lideri olarak yapmalı.

Üst Başarı Grubu- Küçük Okul G4: Gözetleme faaliyetlerini öğretmenler için de olsa olumsuz görmeyiz. İstedikleri takdirde yapabilirler. Çünkü kendi işimizi iyi yapıyoruz.

Üst Başarı Grubu Büyük Okul G3: Gözetleme faaliyetlerini yararlı buluyorum ancak dozunda olmalı. Kararında bir gözetleme öğretmenin kendini geliştirmesinde motivasyonunun artmasında yararlı olabilir. Ancak gözetleyen kişinin amacı bizi eleştirmek ya da mesleki olarak değerlendirmek olacaksa bu bizi tedirgin eder.

Katılımcıların yorumları incelendiğinde gözetleme faaliyetlerinin yapıyor olmasının öğretmenlerin mesleki gelişimine, motivasyonlarına ve performanslarına etki edebileceğine ilişkin bir görüş bulunmaktadır. Ancak gözetleme faaliyetlerini yapan kişilerin amaçlarının açık olması ve iyi bir yönetici iyi bir lider olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Gözetleme faaliyetlerini olumsuz gören katılımcıların görüşleri ise şu şekildedir:

Üst Başarı Grubu-Büyük Okul G1: Bizde öğrenci başarılıysa öğretmen işini iyi yapıyordur demektir. Önemli olan öğrenci performansının gözlenmesidir. Öğretmen performansının gözetlenmesini uygun görmüyorum. Sonuçta artık ne konuştuğumuza bile dikkat etmek zorunda kalıyoruz. Yönetimler kısa sürede değişir oldu. Bu durum tedirgin eder beni.

Üst Başarı Grubu-Büyük Okul G2: Kameraların varlığı ve bu kameraların öğretmeni kontrol etmek için kullanılması öğretmenlerin performansını olumsuz etkiler. Kim ensesinde bir göz ister ki?

Alt Başarı Grubu-Büyük Okul G4: Gözetleme faaliyetleri bizleri kötü etkilemektedir. Dersime karışıldığı ve bana güvenilmediği izlenimini veriyor bana. Sanki bilgime ve yeteneğime güvenilmediğini gösteriyor bana.

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin işlerini yaparken takip edildiğini düşünmekten rahatsız oldukları, bu durumun performanslarını olumsuz etkileyeceğini belirttikleri görülmektedir.

4.5. Gözetleme İhtiyacının Olmaması

Gözetleme faaliyetlerinin ihtiyaç halinde yapılması gerektiği, okullarında gözetleme faaliyetlerinin olmadığını ifade eden katılımcılara ilişkin frekanslar şu şekildedir:

Tablo 6 Gözetlemeye İhtiyaç Olmaması

	Okulda Gözetlemeye İhtiyaç Duyulmuyor
Üst Başarı-Büyük Okul	-
Alt Başarı- Küçük Okul	1
Üst Başarı-Küçük Okul	4
Alt Başarı- Büyük Okul	-
Toplam	5

Tablo 6 incelendiğinde okullarında gözetleme faaliyetlerine ihtiyaç duyulmadığını (f=5) ifade eden katılımcıların 4' ü üst başarı grubu- küçük okul da görev yapmakta iken, 1' i alt başarı grubu küçük okulda görev yapmaktadır. Gözetlemeye ihtiyaç duyulmayan okulların "küçük okullar" olduğu dikkat çekmektedir.

Üst Başarı Grubu Küçük Okul G1: Okulumuzda gözetlenecek bir durum yok. İşini sorumluluğunu bilen kişileriz. Kontrole de ihtiyacımız yok. İdarenin gözetlemeye ihtiyaç duyması, bazı hallerde gerçekleşebilir. Ancak okulumuzda müdür başımızda olmasa bile bizler sorumluluğumuzu yerine getirir, sorun olduğunda çözmesini kenetlenmesini biliriz. Öğretmenlerimiz ve öğrencilerimiz yaşanan sorunları kendi içerisinde çözmeye yeteneğine sahip.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA (CONCLUSION AND DISCUSSIONS)

Bu araştırmada okullarda gözetleme faaliyetlerini açıklayacak kavramsal bir temellendirme yapılmak istenmiş ve bu amaçla İzmir İli Buca İlçesi ortaokullarında maksimum çeşitlilik örnekleme metodu kullanılarak bir nitel araştırma deseni oluşturulmuştur. Okullarda gözetlemeyi açıklayan "gözetlemenin amaçları", "gözetleme faaliyetini yapanlar", "gözetleme metotları", "gözetleme faaliyetlerinin etkileri" ve "gözetlemeye ihtiyaç olmaması" şeklinde 5 ana temaya ulaşılmıştır. Okullarda gözetleme faaliyetlerinin genel olarak güvenlik amacıyla yapıldığı görülmektedir.

Günümüzde anaokulundan üniversiteye dek öğrencilerin güvenliği artırmak için (Monahan and Torres 2009) öğrencilerin rutin davranışların gözetlenmektedir (Hirschfield, 2009). Literatürde okullarda öğrencilerin güvenlik amacıyla gözetlenmesi daha çok “suç” kapsamına giren eylemler ve öğrenci psikolojisi çerçevesinde araştırılmaktadır (Taylor, 2013). Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin kamera ile gözetlenmesi ise daha çok görevlerini yerine getirip getirmediğine ilişkin bilgi sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Öğretim daima izlenen bir faaliyet olsa da, öğretmenlerin gözetimi yeni bir faaliyet olarak görülmektedir. Benzer biçimde daha önceki dönemlerde uzun aralıklarla müfettişler tarafından öğretim faaliyetlerinin izlenmesi durumunun yerini gün geçtikçe okul müdürü, meslektaşlar, öğrenciler ve veliler tarafından her an yapılabilecek gözetime bırakmıştır.

Öğretmenlerin birbirini uygulamalarda adalet açısından gözetlediği görülmektedir. Okul müdürünün ise görevi gereği hem öğrencilerin güvenliği hem de okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerinin sağlıklı işleyip işlemediğini takip etmek amacıyla gözetleme yaptığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin görüşüne göre ders etkinliklerinin kontrolünün velilerce sıklıkla yapıldığı görülmektedir. Bu durum dikkat çekmiş ve alanyazında velilerin gözetleme faaliyetlerini neden yaptıkları araştırılmıştır. Öğretmenlerin işlerini rutin olarak kapalı bir sınıf ortamında yerine getirmeleri onları yöneticiler ve veliler açısından izlenmesi zor bir konuma sokmaktadır. Ancak veliler bu kapalı kapıları açmanın ve öğretmenleri gözetlemenin çeşitli yollarını bulmuşlardır. Bunlardan en önemlileri sosyal ağlar kullanılarak öğretmenlerin takip edilmesi, öğrencilerden, derneklerden, yöneticilerden ve diğer velilerden elde edilen gayri resmi bilgiler elde edilmesidir. Hassrick ve Schneider (2009) bu durumun nedenini, öğrencilerini devlet okulunda okutan orta sınıf ailelerin çocuklarını daha iyi bir akademik disipline sahip okullarda okutma ihtiyacı olarak açıklamaktadır. Araştırma kapsamında kameraların tüm okullarda kullanıldığı, kapı dinleme ve bizzat kontrollerin ise yoğun olarak alt başarı grubundaki okullarda görüldüğü söylenebilir. Bu durum özellikle sınıf içine müdahale olarak açıklanabilir. Alt başarı gruplarında gözetleyici açısından öğretmen niteliğine ilişkin olumsuz bir algı olduğu düşünülebilir. Okulun disiplinini ve güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılan gözetleme metotları, öğretmen ve yöneticilerin kullandıkları yeni disiplin uygulamalarının ortaya çıkmasına yol açmıştır (Monahan ve Torres, 2010). ABD’ de kameraların neredeyse tüm okullarda aktif olarak kullanımı, metal dedektörler ile arama yapılması, SROs (**School resource officers**) olarak bilinen okul polislerinin varlığı gibi gözetleme metotları yaygın olarak kullanılmaktadır (Hirschfield, 2009). Bu tür gözetleme metotlarının yanında bizzat kontrol, muhbir kullanma da ön plandadır.

Okullarda gözetleme metotları olarak en çok kameralar kullanılmaktadır. Kameraların kontrolü müdürlerdedir. Örgütsel gözetleme güvenlik, öğretmenlerin okuldaki ders dışı faaliyetleri olarak nitelendirilen derse giriş çıkış saatlerinin, nöbet yerlerinde olup olmadıklarının kontrolü, ders etkinliklerinin kontrolü ve öğretmenlerin iletişim becerilerinin incelenmesi amacıyla gözetleme yapılmaktadır. Okuldaki gözetleme faaliyetlerini en sık müdürler yapmaktadır. Ancak Üst başarı gruplarında veliler tarafından gözetleme faaliyetleri de yapılmaktadır. Okullarda yapılan gözetleme faaliyetleri, gözetleme yapan kişi, gözetlemenin amacı ve hangi yollarla yapıldığı konusunda yaşanan tedirginlikten dolayı olumsuz görülmektedir. Bu tedirginlik durumunun yaşamayan katılımcılar, gözetleme faaliyetlerini öğretmenlerin performansına ve motivasyonuna olumlu etki yapacağını belirtmişlerdir. Katılımcılar gözetleme faaliyetlerini bir ihtiyaç durumu olarak tanımlamış, okullarında gözetleme faaliyetlerine ihtiyaç duyulacak bir durum olmadığını belirtmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Arkun, T. (2011). İşyeri İzleme Faaliyetleri İle Çalışanların Örgütsel Adalaet Algıları İlişkisi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Burns, N. (1989). Standards for qualitative research. *Nursing Science Quarterly*, 2(1), 44-52.
- Chang, S. E., Liu, A. Y., Lin, S. (2015). Exploring privacy and trust for employee monitoring. *Industrial Management & Data Systems*, Vol. 115 Iss 1 pp. 88 – 106
- Erdemir, E. ve Çelikaş, İ. (2006). Örgütsel Ve Hukuki Açından İşyeri İzleme: Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, 19-20, 87-102.
- Erdemir, E. ve Koç, U. (2006). Büyük Patron Sizi İzliyor! Farklı Sektörlerde İşyeri İzleme Aracı Olarak Yeni Teknolojilerin Kullanımı: Eskişehir Örneği, 5. Orta Anadolu İşletmecilik Kongresi, 15- 17 Haziran 2006, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Bildiriler Kitabı, ss. 141-148.
- Erdemir, E. ve Koç, U. (2009). İşyeri İzleme Faaliyetlerinin İş Tatmini, Stres ve Örgütsel Bağlılıkla İlişkisi, Uluslararası 7. Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, 30-31 Ekim-1 Kasım, Yalova Üniversitesi, Bildiriler Kitabı, 1396-1402.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. Anı Yayıncılık.
- Goldberg, A. E., & Allen, K. R. (2015). Communicating qualitative research: Some practical guideposts for scholars. *Journal of Marriage and Family*, 77(1), 3-22.
- Hassrick, E. M., & Schneider, B. (2009). Parent Surveillance in Schools: A Question of Social Class, *American Journal of Education*, 115(4), 671-671.
- Hirschfield, P. (2009). *School Surveillance in America: Disparate and Unequal*. Monahan, T., Torres, R. (eds). *Schools Under Surveillance: Cultures of Control in Public Education*, pp: 38-55. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Holland, P. J., Cooper, B., Hecker, C. R. (2015). Electronic monitoring and surveillance in the workplace. *Personnel Review*, Vol. 44 Iss 1 pp. 161 - 175
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. SAGE.
- Monahan, T., Torres, R. (eds). (2010). *Schools Under Surveillance: Cultures of Control in Public Education*, New Brunswick: Rutgers University Press.
- Spitzmüller, C., & Stanton, J. M. (2006). Examining employee compliance with organizational surveillance and monitoring. *Journal of occupational and organizational psychology*, 79(2), 245-272.
- Taylor, E. (2013). *Surveillance schools: Security, discipline and control in contemporary education*. Springer. pp.:107
- Teakke, J. (2011). Digital Panopticism and Organizational Power. *Surveillance & Society*, 8(4): 441-454.
- Tekergül, M. (2010). İşyerinde Elektronik Gözetim Uygulamaları. Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

-
- Tınaztepe, C., Özer, F., Kızıloğlu, M., Uđur, Y. (2012). The Relationship Between Knowledge Sharing and Negative Attitude Against Employee Monitoring. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2, s. 93-102.
- Watson, A. M., (2008). Electronic Monitoring Relevance and Justification: Implications for Procedural Justice and Satisfaction. Yüksek Lisans Tezi. Graduate Faculty of North Carolina State University
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Ankara: Seçkin Yayıncılık*.
- Yılmaz, G. (2005). Elektronik Performans İzleme Sistemlerinin Çalışanlar ve İşletmeler Üzerindeki Etkileri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 4, No: 7, ss. 1- 19.